

10 oktober
11 november 2021

DOOPS GEZIND HAARLEM

twee-maandelijks magazine van Doopsgezind Haarlem

foto: Herman Heijn – Het dak van Jansje

poëzie 4
is een
daad

5

14

thuis 16
tips

kerkdiensten 2 overdenking 3 onder de loop 8 ouderen vakantieweek 9 op het spoor van Jansje 10-11
wel en wee 12-13 TEE Haarlem 13

www.vdgh.nl

kerkdiensten

aanvang 10.30 uur,
tenzij anders aangegeven

Hieronder volgt een overzicht van de kerkdiensten van de komende tijd. De diensten zijn te volgen via Zoom. Informatie via kosterij@vdgh.nl. Mocht er op korte termijn een nieuwe predikant worden benoemd dan kan er nog wat wijzigen. De liturgie kan aangevraagd worden via kosterij@vdgh.nl. Voor actuele informatie zie de website: www.doopsgezindhaarlem.nl en de Nieuwsbrief.

zondag 10 oktober

Grote Vermaning ds. H.S.J. Heijn
afscheidsdiensten

- 10.30 uur voor gemeenteleden
- 15.00 uur voor familie, vrienden en vriendinnen en jongeren van de Pelgrimsreizen. In verband met corona alleen op uitnodiging.

zondag 17 oktober

Kleine Vermaning ds. A.J. Noord

zondag 24 oktober

Grote Vermaning K.F.A.W. van Wijn-
gaarden

zondag 31 oktober

Grote Vermaning ds. A.J. Noord

zondag 7 november

Grote Vermaning ds. A.J. Noord
Kleine Vermaning br. W. Grimme

zondag 14 november

Grote Vermaning

zondag 21 november

Grote Vermaning ds. A.J. Noord
& zr. A. Blom
Laatste dienst van het kerkelijk jaar

zondag 28 november

Grote Vermaning ds. A.J. Noord
Avondmaal, 1e advent

zondag 5 december

Grote Vermaning br. W. Grimme
Kleine Vermaning zr. L. Penner
2e advent

zondag 12 december

Grote Vermaning
3e advent

zondag 19 december

Grote Vermaning ds. A.J. Noord
& Daniel Serrano-Bernal
Kerst voor groot en klein
16.30 uur

adressen

Grote Vermaning
Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem
Kleine Vermaning
Postlaan 16, 2101 VE Heemstede

vervoer naar de diensten

Kunt u niet zelfstandig naar de diensten komen en kunt u zelf geen taxi betalen dan kunt u gebruik maken van Ataxi. De heer Ali Mobayen van Ataxi brengt u van en naar de kerk. Graag vooraf reserveren: 06 24 59 07 99. U hoeft niet af te rekenen. Als u zegt dat u bij de VdGH hoort gaat de rekening automatisch naar de administratie en wordt betaald uit het 'taxifonds'.

gebedsgroep en -intenties

Iedere 2e en 4e zondag van de maand is er vóór de dienst in de bibliotheek een gebedsgroep. U kunt binnenlopen vanaf 10.00 uur. Gebedsintenties voor de voorbeden kunt u sturen naar: administratie@vdgh.nl

opbrengst collectes

augustus

- Grote Vermaning € 140,-
 - Kleine Vermaning € 15,-
 - Extra collecte *See You* € 180,55
- See You* is een wereldwijde organisatie, opgericht in 1982, waar veel medici en vrijwilligers werken om mensen met een visuele beperking te helpen.

collectedoelen

oktober

Stichting Chivombo is in 2007 opgericht. Het doel van de stichting is de structurele verbetering van onderwijs en gezondheidszorg in het dorp Chivombo en omgeving in de Chavuma-Zambezi regio in het noord-westen van Zambia. Zie verder: www.chivombo.nl

november

Nederlands Bijbel Genootschap
Het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap brengt al meer dan 200 jaar de Bijbel dichtbij. We willen dat mensen in binnen- en buitenland toegang krijgen tot de Bijbel. Want in de Bijbel horen wij Gods boodschap van liefde voor de wereld, die ons in beweging brengt en onze weg verlicht.

Een vrijwillige bijdrage voor *Doopsgezind Haarlem* is welkom op rekeningnummer NL82 ABNA 05 61 23 48 76 t.n.v. de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem, o.v.v. 'Doopsgezind Haarlem'.

© VdGH 2021

door Herman Heijn

Het licht verandert alles

Sinds corona fiets of wandel ik elke dag minstens een uur. Als ik loop leg ik meestal een zelfde route af. Als ik fiets ook.

Tussen de pastorie en de oever van het Spaarne ligt een volkstuintje. Daar liep ik gewoonlijk zonder te stoppen aan voorbij, tot er in het voorjaar ineens vier en een halve tulp, strak in het gelid geplant, de kop opstaken. Die tulpen hielden mij halt. Waarom vier? En waar komt die halve vandaan? Waarom zo stijf in het gelid? En wat doet dat groen tussen die witte platen? Wie is hier de hovenier? Wat gaat dit seizoen aan oogsten brengen?

een potentieel paradijsje

Ik besloot er een foto van te maken. De eerste opnames vielen erg tegen. Er gebeurde niets. Dat kwam door het licht, of beter uitgedrukt door het ontbreken van het juiste licht. Weken later viel opeens het strijklicht, dat heb je soms in het voorjaar, tussen

de wolken door. Het hele tafereel kwam tot leven. Een saai volkstuintje werd ineens een potentieel paradijsje: het licht veranderde alles.

een beloftevolle aarde

Het eerste woord dat de Eeuwige in Genesis 1 uitspreekt is 'licht'. *En er was licht*, staat er vervolgens. En God ziet dat het goed is. Dit licht van den beginne speelde door mijn lens op dat luttele moment op mijn voettocht naar de oever van het Spaarne. Het transformeerde grond en groen in een beloftevolle aarde. Een fragmentje eeuwigheid kruiste mijn pad.

zien soms even

In de vele maanden erna hoopte ik op een herhaling van hemelse zetten. Die bleef tot nu toe uit. Het volkstuintje

tot er in het voorjaar ineens vier en een halve tulp, strak in het gelid geplant, de kop opstaken

werd weer een gewoon volkstuintje, de tulpen verdwenen. Hier en daar verschenen wat snijbonen en snijbieten, weinig spectaculair. 'Zien soms even' dichtte Huub Oosterhuis toen ik mijn eerste schreden op het kerkenpad waagde te zetten. En zo is het. ●

Herman Heijn – Heemstede | 2021

colofon

Doopsgezind Haarlem is een twee-maandelijks uitgave van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem
redactie Herman Heijn, Anke van der Meer, Willemien Ruygrok & Jet van Vrede
druk Drukkerij Torendruk, Nijkerk
oplage 900

foto's

Anke van der Meer, tenzij anders vermeld
ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeoor Haarlem
Het volgende nummer verschijnt op 4 december. Kopij uiterlijk 30 oktober zenden aan communicatie@vdgh.nl of aan VdGH Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem, telefonisch contact 023 532 18 83.

poëzie is een daad

Lieuwe Koopmans

*Waar ik naar verlang vandaag
een frisse zomerjurk te dragen
met blote schouders, een uitgesneden
hals en rug en vooral goed
los om de heupen*

*waarmee ik dan de tuin in loop
de zon schijnt warm, maar de wind
houdt het draaglijk en brengt
de jurk in beweging en dan*

*ben jij er natuurlijk ook die
de jurk al even mooi vindt en samen
trekken we hem uit en hangen hem
aan een tak*

*en liggen te kijken in het gras naar
zo'n frisse zomerjurk in een boom, daar
verlang ik het meest naar vandaag.*

Jo Govaerts

Ik dans mij weer bijeen

Het is inmiddels al ver in de zomer. Het belooft vandaag nog een warme dag te worden. Ik lees het gedicht van Jo Govaerts. Het liefst zou ik jullie kennis willen laten maken met al haar gedichten. Ik vind dit zo'n ontroerende tekst; sprankelend, lichtvoetig, speels, erotisch. Ik voel het zinderen in mijn lichaam. Ik krijg een brok in mijn keel en wil niets liever dan daar bij zijn, daar

in die tuin, samen met de dichteres liggen kijken naar zo'n frisse zomerjurk in een boom.

In het kader van deze rubriek moet ik onwillekeurig denken aan de Hof van Eden. Stel je toch eens voor dat Adam en Eva de moed hadden gevonden hun kleren weer af te leggen? Eva, die Adam had gezegd; 'wat een onzin die

schaamte, kom op Adam, uit met die boel'. En dat ze dan hun kleding in de Boom van Goed en Kwaad hadden gehangen of, beter nog, de Boom der Wijsheid gebruikt hadden als een kapstok. En dan liggen ze samen daaronder, naakt, in al hun onschuld.

Lucebert schreef het al, 'Alles van waarde is weerloos'. •

Het gedicht komt uit de bundel *Waar je naar zit te kijken* (Kritak, 1994)

expositie FOTOGALERIE DEGANG

afscheid Herman Heijn

Herman Heijn is 22 jaar predikant in Haarlem geweest. De 22 jaar daarvoor stond hij in Rhenen, Amersfoort en Antwerpen. In Haarlem heeft hij onder andere zijn stempel gedrukt op *Fotogalerie De Gang*, zijn schouders gezet onder *De Wereld van Jansje* en vele pelgrimsreizen met jongeren gemaakt. De expositie en het bijbehorende boek geven daar een kleine impressie van.

► expositie
8 oktober t/m 31 december 2021

Fotogalerie DE GANG | Grote Houtstraat 43 | 2011 SC Haarlem
Openingstijden: zondag en maandag 12.00-17.00 uur | dinsdag t/m zaterdag 10.00-17.00 uur (ook toegankelijk via *De Wereld van Jansje*).
De foto's zijn te koop. Het boek *Fotografisch Alfabet – Kijken om te zien*, samengesteld door Herman Heijn, is ook te koop.

Nadere informatie bij de dienstdoende surveillant
www.fotogaleriedegang.nl

Anke van der Meer in gesprek met vertrekend dominee Herman Heijn

In de erker van de pastorie in Heemstede zit Herman Heijn, omringd door cactussen en vetplanten, een liefhebberij die hij al van jongs af aan heeft. Kranten aan zijn voeten, een biografie over Erasmus op de armleuning.

de fotograferende dominee

De muren hangen vol met kunst. Een groot kleurrijk doek van een outsider kunstenaar boven de haard. Een ingelijst proeflapje wat een oudtante van zijn moeder ooit moest breien tijdens de handwerklessen. En natuurlijk werk van Herman zelf. Het portret van zijn drie kinderen, Janse, Lieveke en Quinten, springt daarbij het meeste in het oog.

Veel Haarlemmers kennen Herman als de fotograferende dominee, en het leuke is dat het fotograferen in Haarlem is begonnen. 'Fotogalerie De Gang' bestond al toen ik in 1999 werd benoemd. Daar hingen vaak mooie dingen, maar ik zag ook werk waarvan ik dacht: 'Dat kan ik zelf beter.' Dat gaf voor mij de doorslag om zelf actief aan de slag te gaan. Ik heb een spoedcursus gevolgd bij fotograaf Lukas Göbel. Al snel daarna kwam de vraag om beeld te maken bij het liedboek van Jan Marten de Vries. Ik ging steeds

meer foto's maken voor de website, en tijdens de jongeren-pelgrimages.'

Het opzetten van projecten tijdens zijn loopbaan is waar Herman met de meeste voldoening op terugkijkt. In 1977 startte hij in Rhenen bij de Nederlandse Protestantse Bond als jeugdwerker. Ondertussen deed hij de vooropleiding theologie in Amsterdam. 'Iemand stelde de vraag: 'Wat gaan we doen met het jeugdwerk in Rhenen?' Mijn idee om een project met straattheater te gaan doen werd meteen opgepikt.'

botsende meningen

In de jaren '80 volgde een benoeming in Amersfoort. Het was de tijd van de kernwapens en van Apartheid. In de Amersfoortse gemeente werden grimmige discussies gevoerd over deze onderwerpen. 'Er waren zoveel botsende

Herman Heijn – Duitsland | 2011
– Indonesië | 2009

meningen. Men kon maar met moeite begrip voor de ander opbrengen,' herinnert Herman zich. 'Ik besloot om een reis naar Zambia te organiseren voor jongeren. Zambia was een frontlijnstaat ten opzichte van Zuid-Afrika, en er waren boerderijen die voedsel produceerden voor de ANC-strijders. Door ons bezoek konden we met eigen ogen zien wat Apartheid betekende voor Zuidelijk Afrika.'

kerkasiel

In Antwerpen werd Herman bij toeval een spil in de acties van het kerkasiel voor de ongedocumenteerden. 'Er was een bijeenkomst van de Antwerpse Raad van Kerken in het Universiteitsgebouw. We zaten met z'n allen aan tafel te eten en te genieten van een lekker glas Sancerre. Opeens kwam een man binnen, een Jezuïtische priester op sandalen. Hij stapte op mij en mijn gesprekspartner af en vroeg of wij konden helpen met de zogenaamde *Sans-Papiers*, de mensen zonder verblijfsstatus. Een beetje overmoedig zei ik: 'Ja, de rector magnificus zit daar, dus laten we meteen vragen of hij de kapel wil openstellen.'

Tot Hermans verbazing stemde de rector meteen toe. Hij zag het als een goede manier om binnen de universitaire

'kerken moeten een maatschappelijk voorbeeld zijn en het voortouw daarin nemen'

gemeenschap het debat voor vluchtelingenbeleid aan te zwengelen. De aandacht van de media was overweldigend toen de volgende dag de deuren van de Sint-Ignatiuskapel opengingen voor mensen-zonder-papieren.

Herman vertelt: 'Het kerkasiel was iedere avond in het nieuws. Er kwam steun uit alle hoeken en gaten. Het heeft uiteindelijk geleid tot een versoepeling van de regels van het Belgische vluchtelingenbeleid. Deze gebeurtenis was voor mij heel belangrijk omdat het laat zien dat kerken een maatschappelijk voorbeeld moeten zijn en het voortouw moeten nemen. En dan niet door te roepen, maar door acties op te zetten of door onderzoek te doen. Op die manier kunnen kerken hun engagement tonen.'

theologische cocktail

Engagement was voor Herman een reden om naar Haarlem te komen. De maatschappelijke betrokkenheid van Doopsgezind Haarlem sprak hem aan, maar ook de link met het verleden, en dan met name de 18e eeuw, de interesse voor wetenschap, de aandacht voor cultuur. 'Het geestelijk DNA van Doopsgezind Haarlem klopt met mijn theologische cocktail. Ik probeer ook altijd cultuur te verwerken in mijn diensten, ik probeer inspirerend te zijn, ik probeer betrokkenheid te tonen. Dat is een rode draad in mijn hele carrière.'

‘Franciscus van Assisi organiseerde in feite events, bijvoorbeeld de levende kerststal’

dwarsligger

Wat Herman de meeste voldoening heeft gegeven zijn de jongerenreizen. Vandaar dat er veel beeldmateriaal van deze pelgrimages is terug te vinden in Hermans afscheidsboek, *Fotografisch Alfabet, Kijken om te zien*.

Herman Heijn – Zweden | 2008

‘Van alle pelgrimages zijn foto’s gemaakt,’ vertelt Herman. ‘Voor de allereerste reis bedacht ik het concept en werd de fotografie uitgevoerd door een professioneel fotograaf. Uiteindelijk kwam het foto’s maken in mijn takenpakket. Alle volgende pelgrimages heb ik gefotografeerd. Ik volg daarbij een methodische aanpak, dat werkt het beste.’

Eén van de eerste pelgrimsreizen ging naar Italië, op zoek naar de heilige Franciscus die nog steeds een bron van inspiratie is voor velen. Zo ook voor Herman: ‘De theologische aanpak van Franciscus van Assisi was heel eigentijds. In feite organiseerde hij events, zoals de levende kerststal. Dat is wat ik heb geprobeerd te doen in mijn werk, het organiseren van events. *Fotogalerie De Gang* is daar een goede illustratie van, maar ook de themadiensten en bijvoorbeeld *Jansje*. Eigenlijk was Franciscus een dwarsligger. Ik zie mijzelf niet als een dwarsligger, maar ik heb wel een fascinatie voor mensen die dat wel zijn.’

Ook na Hermans emeritaat staan er projecten op stapel. Het opknappen van de woning in Zeeuws-Vlaanderen en het afronden van zijn proefschrift hebben de primaire aandacht. Daarnaast is er een project over de Europese identiteit. ‘Dat wordt misschien een podcast, of een lezingenserie of een reisgidsje. De vorm is niet bekend, maar ik wil dingen blijven maken. Ik wil zinvol bezig zijn.’

onder de loep

Joep Stassen

Bij ons in de voortuin staat een pruimenboom op de grens met de burens. De boom verdeelt de vruchten eerlijk tussen ons. Aan onze kant vallen ze op het pad naar de voordeur. Deze weken ligt het pad bezaaid met gevallen pruimen. Het is een gevaarlijk glibberig pad geworden. Slakken en wespen zijn dol op platgedrukte pruimen. Daar komen nu ook spinnewebben bij. Het is nog al wat om bij ons een pakje te bezorgen. Insecten vinden de pruimen dan wel heerlijk, mijn buurman en ik zijn er minder over te spreken. Heel af en toe

lukt het ons om een paar vruchten te plukken die niet te hard, te zuur of te zoet zijn. Het luistert nauw wanneer je de pruimen plukt. Ben je te laat dan liggen ze op de grond en van de smak hebben ze zo’n deuk opgelopen dat ze onmiddellijk beginnen te rotten. Pluk je te vroeg en denk je dat ze wel verder rijpen op de fruitschaal, kom je altijd bedrogen uit. Hard en zuur blijven ze. Op het oog kan ik niet zien welke pruim rijp is. Alleen achteraf weet ik wanneer ik een pruim op het juiste moment heb geplukt. Ik hoef dan niet aan de steel te trekken. Ik neem de vrucht losjes in mijn vuist en beweeg hem zachtjes heen en weer. Wanneer de pruim zelf loslaat, zit ik goed. Er zit niets anders op dan de pruimen een voor een voorzichtig in de hand te nemen. Ik balanceer bijna dagelijks

op een keukentrap om de pruimen uit te nodigen de boom los te laten en mee te gaan in de emmer (en vandaar naar de taart of jam of likeur). Vandaag moest ik onwillekeurig denken aan onze gemeente waar broeders en zusters ons verlaten omdat ze doodgaan, verhuizen of omdat ze het gehad hebben. Ook raadsleden, kosters, jeugdwerkers, coördinatoren en leraren komen en gaan. Onze gemeente is een oude boom die al veel vruchten heeft voortgebracht en losgelaten, bedacht ik en ik lachte mezelf uit om het oubollige cliché. Maar ja, dacht ik even later toen ik met de buurman op het bankje voor zijn huis thee dronk met een stukje pruintaart, clichés zijn weliswaar versleten maar ook onverminderd waar en waardevol. ●

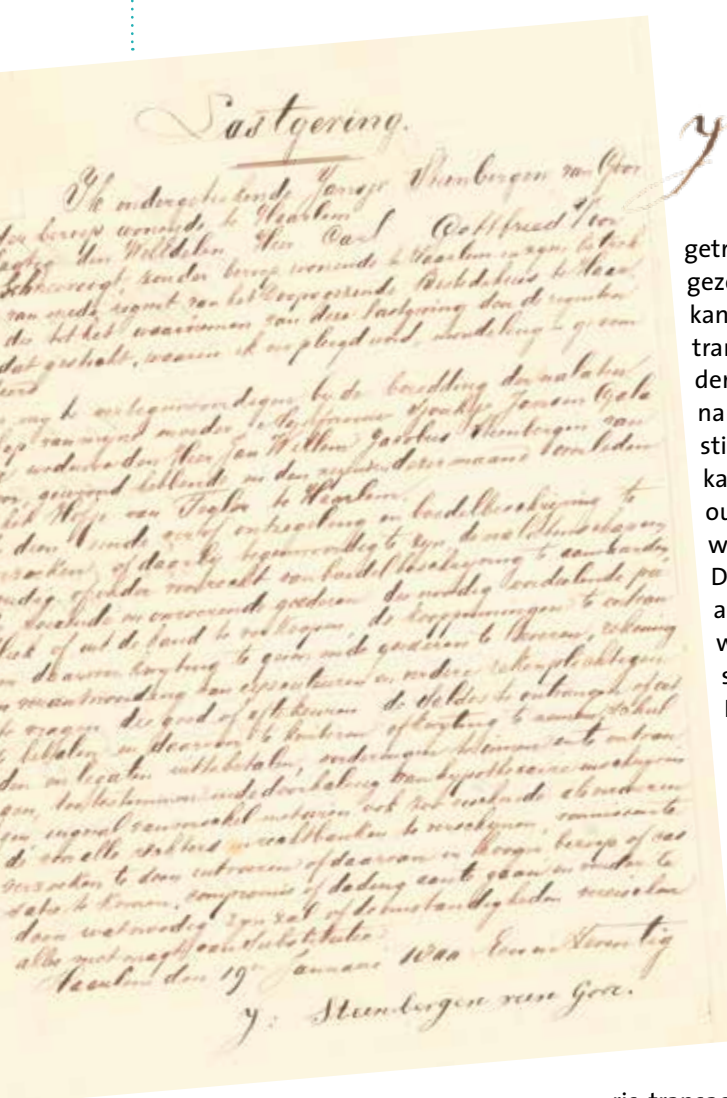
op vakantie

Na een extra ‘corona-spuugtest’ in Heemstede bij de Olijftak kon de vakantie beginnen. De reis naar Fredeshiem verliep voorspoedig. Fijn om weer de benen te strekken.

door Mechteld Gravendeel

Op het spoor van Jansje

Archiefonderzoek is altijd een tijdrovende zaak geweest. Uren bladeren in meters notariële protocollen en akten, op zoek naar de welbekende speld in de hooiberg. Dat is nu letterlijk verleden tijd dankzij het innovatieve archiefproject 'De ijsberg zichtbaar maken'.

getranscribeerd, oftewel omgezet in tekst die de computer kan lezen. Daarna zijn de transcripties verbeterd, gemoderniseerd en zijn persoonsnamen, plaatsnamen en tijdstippen gemarkeerd. Iedereen kan nu eenvoudig zoeken in oude documenten via de website zoekintranscripties.nl. De site wordt steeds verder aangevuld. In dit project werkt het Nationaal Archief samen met het Noord-Hollands Archief en andere Regionaal Historische Centra.

wat levert het ons op?

Dankzij deze techniek zijn de oude notariële akten van Haarlemse notarissen nu doorzoekbaar op trefwoord. In een mum van tijd heb je het testament, boedelinventaris,

transactie of benoeming van een doopsgezinde predikant, koster of regent te pakken. Zo zocht ik op de naam 'Jansje Steenbergen van Goor', naar wie de cadeauwinkel en lunchroom *De Wereld van Jansje* in de Grote

Houtstraat is genoemd. De zoekactie leverde een vondst op: een lastgeving uit 1871, die door Jansje zelf is ondertekend.

Jansje Steenbergen van Goor (1834-1880) was verstandelijk beperkt en woonde beschermd in het Doopsgezinde Bestedehuis in Haarlem. In de genoemde lastgeving machtigde zij in 1871 de regenten van het Bestedehuis om namens haar de erfenis van haar overleden moeder te beredderen. Dankzij die getekende machtiging en haar testament dat zij in hetzelfde jaar bij de notaris liet opmaken, kon na haar dood het fonds Jansje van Goor in het leven worden geroepen. En zo'n 125 jaar later is, mede dankzij dit fonds, *De Wereld van Jansje* mogelijk gemaakt.

een 150 jaar oude handtekening

De tekst van de overeenkomst is doorspekt met ambtelijke taal en waarschijnlijk geschreven door de kantoorclerk van notaris Gerrit Cornelis Joekes. Wat het voor ons uniek maakt is het feit dat Jansje zelf haar naam onder het document heeft geschreven. Ze kon dus schrijven, ondanks haar verstandelijke beperking.

Doopsgezind Haarlem beschikt over een rijke erfgoedcollectie bestaande uit een bijzondere bibliotheek, diverse historische collecties, de eigen archieven en die van doopsgezinde instellingen in Haarlem. De boeken en archiefstukken gaan terug tot in de 16e eeuw en worden steeds aangevuld.

Verder zijn er collecties (digitale) foto's, prenten en tekeningen, bewegend beeld en geluid, preken, liturgieën, krantenknipsels en historische objecten.

De collecties worden professioneel beheerd, toegankelijk gemaakt en beschikbaar gesteld. Een deel van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door een enthousiast team van vrijwilligers. De Archief- en Bibliotheekcommissie organiseert regelmatig activiteiten, cursussen, kleine tentoonstellingen en lezingen met en over het dopers erfgoed.

informatie: mw. M. (Mechteld) Gravendeel
023 551 23 51 | archiefbibliotheek@vdgh.nl
dinsdag en woensdag

In het archief van de doopsgezinde gemeente Haarlem bevindt zich weliswaar een afschrift van haar testament, maar dit bijzondere document is alleen in het archief van de notaris aanwezig. En het is dit jaar ook nog eens precies 150 jaar geleden opgesteld en ondertekend.

We weten helaas niet hoe Jansje eruit gezien heeft, maar met haar eigen, ietwat haperende handschrift krijgt ze nu toch een gezicht! ●

Voor wie zelf wil dwalen door de geschiedenis: zoekintranscripties.nl.

Mechteld Gravendeel is archivaris/bibliothecaris van Doopsgezind Haarlem

Frits Hoogewoud is vanaf januari 2007 als adviseur verbonden aan de Archief- en Bibliotheekcommissie van Doopsgezind Haarlem. Van juni 2012 tot maart 2021 bekleedde hij, met veel betrokkenheid en visie, de functie van voorzitter ad interim.

Mede dankzij de inzet van Frits kon een aantal jaren geleden een belangrijke aanwinst voor de bibliotheekcollectie verworven worden: de Biestkensbijbel (zie foto). Doopsgezinden waren het beoogde lezerspubliek van deze bijbel uit 1560. Hij wijkt op twee opmerkelijke punten af van Lutherse bijbelvertaling; het is namelijk de eerste Nederlandse bijbel waarin de verzen van de bijbeltekst genummerd zijn. En in het register is relatief veel aandacht voor 'doopsgezinde' onderwerpen als doop en het principiële weigeren van het zweren van de eed. In de bibliotheek is op dit moment een kleine expositie te zien over deze bijzondere bijbel.

De Archief- en Bibliotheek Commissie (ABC) draagt – in nauwe samenwerking en overleg met de archivaris – zorg voor beheer, onderhoud en aanvulling van het archief en de bibliotheekcollectie van Doopsgezind Haarlem. Bestudering van de collectie wordt bevorderd, o.a. door openstelling en door het organiseren van publiekslezingen en activiteiten. ●

foto: Herman Heijn

museumnacht kids

Ook dit jaar doen we weer mee aan Museumnacht Kids voor kinderen van 4 tot 12 jaar op zaterdag 23 oktober van 17.00 tot 22.00 uur. Het hoofdthema van de Museumnacht is *Op expeditie!* Daarom organiseren we 5 mini-expedities in de kerk:

- fotoshoot in expeditie decor
- dierenkenner vertelt zijn verhaal
- stukje geschiedenis
- eigen sterrenbeeld maken
- gedoe met plastic

urban trail

Op zondag 7 november 2021 gaat de KLM Urban Trail Haarlem weer van start. De derde editie biedt deelnemers een uniek parcours, dat hen door tal van markante en iconische gebouwen in Haarlem leidt. Waaronder natuurlijk onze mooie Vermaning.

De Buitendag was erg geslaagd. Wat was het fijn weer door Groenendaal zo geweldig ontvangen te kunnen worden, alles goed ingericht binnen, op goede en gezonde afstand van elkaar in de gezellige grote zaal, die ook onze lunchzaal werd. Het cabaretduo Beth & Flo was werkelijk erg goed!

foto: Geer Beemsterboer

mededelingen

afscheid Frits Hoogewoud

Op vrijdag 24 september j.l. nam Frits Hoogewoud afscheid als voorzitter a.i. van de Archief- en Bibliotheekcommissie met een geanimeerd mini-symposium in de Grote Vermaning. Onder zijn voorzitterschap is er veel gerealiseerd. Frits bedankt voor alles! Op de foto: Frits in de bibliotheek aan de slag.

wijk zuid

- ieder 3e dinsdag van de maand 10.00-11.30 uur bijbelkring onder leiding van Alex Noord.
- iedere 2e woensdag van de maand 14.00-16.00 uur vrouwenkring Menno-nitica. De bijeenkomst van 13 oktober vindt ergens anders plaats i.v.m. het jaarlijkse uitje van de kring. Inlichtingen Ineke Degenaar cjsdegenaar@gmail.com | 023 202 08 02
- dinsdag 26 oktober 20.00 uur Gé Vaartjes, de biograaf van Godfried Bomans, vertelt over Bomans en religiositeit. Door alle coronaperikelen zouden we bijna vergeten dat het ook nog het Bomansjaar is! Vanwege beperkte plaatsen opgeven bij: Corrie Grimme grimme@xs4all.nl 025 241 36 57

- woensdag 24 november 20.00 uur vertelt Dick Koomans over de restauratie van het orgel en speelt enige stukken. Opgeven bij: Els de Haas e.haasmisset@upcmail.nl | 023 533 39 42
- zaterdag 18 december 16.30-19.00 uur adventsviering. We weten nog niet in welke vorm dit doorgang kan vinden. Opgeven bij Marijke de Jong mmdej@ziggo.nl | 023 528 71 47

Sportievelingen kunnen kiezen uit een parcours van 5 of 10 km. De inschrijving is inmiddels geopend. We gaan proberen om weer een Sneel-team mee te laten lopen. De organisatie voor onze kerk is in handen van de nieuwe jeugdwerker Daniel.

50 plus

De groep 50-plus komt voor het eerst weer bijeen op vrijdag 15 oktober. We starten met een maaltijd om ongeveer 18.30 uur en om 20.00 uur een verhaal van Anke van der Meer over haar ervaringen op Lesbos. Wie mee wil eten graag opgeven bij Janneke ook als je alleen 's avonds

komt. Hou er rekening mee dat er geventileerd wordt, dus jas aanhouden. We gaan ervan uit dat er maximaal 20 personen mee-eten en om 20.00 uur mogen er nog 5 personen bij. We gaan er ook vanuit dat ieder die komt gevaccineerd is. We kijken hoe het gaat en of er tegen die tijd niet een corona-opleving is.

De tweede avond is gepland op 19 november. Dezelfde procedure, 20 personen eten en daarna eventueel 5 personen aanschuiven. Dick Kooiman komt dan praten over schuld. Dick was hoogleraar op de vu en hij zat tevens in de programmacommissie van de PKN-kerk op het Wilhelmina-

plein in Heemstede. We kennen hem nog via de oecumenische groep en de vredesgroep in Heemstede. Nadere toelichting op het onderwerp komt nog in de nieuwsbrief en in de uitnodiging. Voor beide avonden opgeven bij Els de Haas e.haasmisset@upcmail.nl | 023 533 39 42

overleden

- dhr. K. Houwing 5 augustus 2021, leeftijd 89 jaar, te Santpoort
- mw. M.P.M. (Mies) Kollerie-de Lugt 30 augustus 2021, leeftijd 98 jaar te Haarlem •

TEE Haarlem Abraham

Bart Stobbelaar

Afscheid (bij Genesis 12,1)

De aartsvaderverhalen leren ons in ieder geval een ding, namelijk afscheid nemen. Het begint al direct bij Abraham, opgeroepen om op weg te gaan, te breken met een verleden dat geen perspectief meer biedt, want – zouden we nu zeggen – te veel en te lang in de eigen bubbel. Niet jezelf genoeg zijn, maar bewust zijn van een waarheid en misschien ook werkelijkheid buiten jezelf. Zo zou je de stem, die Abraham oproept uit te trekken en op weg te gaan kunnen karakteriseren, een waarheid buiten jezelf.

Abraham stelt daar al zijn vertrouwen op. Niet op iets wat hij weet, maar op iets wat hij vermoedt. Afscheid nemen dus van 'alles is wat het is' en op weg gaan naar 'het kan en het moet anders'. Meer blijft er eigenlijk niet over dan deze waarheid die geen waarheid is, enkel vertrouwen tegen de klippen op. Gáán.

Gaan, een bijna onmogelijke weg. Want heeft die weg toekomst? Hij en Sara zijn oud, er is niemand na hen die dat vertrouwen en dat uithoudingsvermogen kan voortzetten. En als dan toch, tegen alle logica in, er licht gloort aan de horizon, Isaak, een zoon, dan leert hij dat ook dat geen zekerheid is. Hij offert hem bijna op in een even bloedstollende als moedwillige tweestrijd met die

waarheid buiten hem die we God noemen. Niet hij, Abraham, geeft zich gewonnen maar die stem. Dat wil zeggen, Abraham blijft tot het laatst toe, tegen de absurditeit van het bestaan in, vertrouwen op een waarheid en werkelijkheid buiten hem.

Zo gaat het door, steeds opnieuw worden die aartsvaders en moeders geconfronteerd met een schijnbaar onmogelijke weg van vasthouden en vertrouwen. Steeds weer bijna afscheid moeten nemen van een perspectief van een andere werkelijkheid dan de bestaande. En dan toch, steeds weer opnieuw beginnen: Isaak, Jacob, Jozef en zijn broers (en zus!).

Afscheid en stuklopen op het bestaande zijn niet de laatste woorden en is niet de laatste werkelijkheid. Deze verhalen laten horen en weten dat het verhaal verder gaat. Uitgeleefd, die andere niet zichtbare werkelijkheid, door feilbare en kwetsbare mensen. Mensen, vrouwen en mannen, die blijven volharden dat er meer is en meer kan dan je neerleggen bij de feitelijkheden van de dag, die weten dat de waarheid niet binnen jou zelf is, maar geborgen in een waarheid en werkelijkheid buiten jou. Daar kun je alleen maar op vertrouwen door dan ook te gaan.

Afscheid van een onontkoombare werkelijkheid is zo tegelijk een nieuw begin. Dat vertrouwen is dus niet zomaar een deugd of eigenschap van mensen, of een soort optimisme, het is eerder een tegen beter weten in vasthouden aan de wijsheid en het appel van de woorden die opgeschreven staan, de verhalen van de schrift (en misschien ook in andere verhalen). •

Jongeren zien groeien als persoonlijkheid

door Jet van Vrede

Mimi Schmidt-Ceulemans
& Nathalie Bienfait

Gemeente in beweging

Doopsgezind Haarlem is een gemeente in beweging. Daar hoort bij dat mensen komen en gaan. Zowel vrijwilligers als medewerkers. Hoewel afscheid nemen ook een beetje verdrietig is, zijn we blij dat er enthousiaste nieuwe mensen klaar staan. We laten de komende en gaande kort aan het woord.

Mimi

Ada Blom – onze maatschappelijk werker – is wat minder gaan werken. Haar uren bij Stem in de Stad worden nu opgevuld door Mimi Schmidt-Ceulemans.

Mimi vertelt vol enthousiasme over de voldoening die ze haalt uit haar werk bij Stem in de Stad. Ze werkte bij Container Centrale, in de bloemenbranche toen ze besloot het roer om te gooien en zich aan te melden voor de opleiding voor maatschappelijk werk. In het eerste jaar van die opleiding is ze direct vrijwilliger geworden bij Stem in de Stad, in de postkamer voor de ongeveer 230 Haarlemmers die Stem in de Stad als vast postadres hebben. Inmiddels is ze aan het tweede studiejaar begonnen. Daar besteedt ze

één dag per week aan. Haar vrijwilligerswerk in de postkamer heeft ze verruild voor een aanstelling van vijf uur per week als maatschappelijk werker bij Loket in de Stad, een samenwerkingsverband tussen welzijnsorganisatie Dock en Doopsgezind Haarlem. Haar stagevergoeding ontvangt ze van Doopsgezind Haarlem.

Loket in de Stad is opgegaan in het Sociaal Wijkteam, maar het werk is gelijk gebleven: ondersteuning bieden aan mensen die langdurig complexe zorg nodig hebben, bijvoorbeeld omdat hun taalvaardigheid een uitdaging is. Als taalmaatje van een Eritrese vrouw heeft ze ervaring met het ondersteunen van anderstaligen. Ze vraagt bijvoorbeeld instanties om duidelijke uitleg, bemiddelt en begeleidt hulp-

vragers als ze formulieren moeten invullen op een computer. Mimi werkt ook nog drie dagen per week in de thuiszorg.

Nathalie

Nathalie Bienfait heeft bij Doopsgezind Haarlem heel veel jongeren zien opgroeien. Zelf heeft ze het over 'zien groeien als persoonlijkheid'.

Nathalie begon met een keer invallen als begeleider van het Giethoornkamp in het Hemelvaartweekende en bleef. Zo is ze mee geweest met 14 van de 18 pelgrimsreizen die iedere voorjaarsvakantie plaatsvonden. In 2003 was het eerste reisdoel Assisi, dat aan het herstellen was van zware aardbevingen. Met die reis ging nog een aparte fotograaf mee. Later is Herman Heijn de fotografie gaan doen. De volgende reis ging naar Polen. Daar werden de jongeren enorm gastvrij ontvangen in gastgezinnen, maar ondervonden ze ook serieuze taalproblemen, omdat het erg lastig bleek om je verstaanbaar te maken in fonetisch Pools. De volgende reizen

hadden ook ieder hun eigen bijzonderheden.

De eerste 12 jaar maakte Nathalie de jongeren alleen mee tijdens die kampen en reizen, kort en intensief. Toen ze eenmaal jeugdwerker was kon ze structureel werken aan het bieden van een veilige plek voor iedere doelgroep, waar de jongeren in al hun diversiteit zichzelf kunnen zijn, niet uitgelachen worden en dus kunnen groeien als persoonlijkheid. Ze hoopt dat Sneel zo'n plek blijft, en jongeren er een stevig fundament voor hun ontwikkeling kunnen leggen, waar ze later tevreden op terugkijken.

Daniel

Daniel Serrano-Bernal is onze nieuwe jeugdwerker. Hij is in een doopsgezind nest geboren en getogen, bij de Teusaquillo Mennonite Church in Bogotá, Colombia. Op Facebook te vinden onder de naam *Iglesia Menonita Teusaquillo*. Zijn moedertaal is Spaans, hij spreekt vloeiend Engels en is goed op weg om Nederlands te leren.

Daniel heeft een Master Theologie bij het Doopsgezind Seminarium afgerond aan de VU in Amsterdam en is verbonden aan het Amsterdam Centre for

Religion and Peace & Justice Studies, ACRPJ. Hij woont in het Doopsgezind Zon's hofje aan de Prinsengracht. Als de omstandigheden niet al te slecht zijn komt hij op de fiets naar Haarlem.

Hij is gepassioneerd over de globalisering in ons leven. Social media openen de wereld. Daar kun je mee omgaan door je op te sluiten in je identiteit, of juist door je open te stellen, door diversiteit te omarmen. Door kennis te maken met elkaars taal, cultuur, eten en gewoontes kun je een inclusieve gemeenschap vormen, een veilige omgeving waar iedereen terecht kan. Ongeacht je geaardheid en andere verschillen.

Daniel gelooft in veel samenwerken. Zo wil hij beginnen met een Colombiaans Food Festival, waarbij samen gekookt wordt, zodat je al doende met elkaar kennismakt en van elkaar leert.

Sonja

Sonja Meijer is twee jaar jeugdwerker geweest bij Doopsgezind Haarlem. Ze is vrijwel vanaf het begin betrokken geweest bij Pré-Sneel, een club voor de jeugd van 9 tot 12 jaar, nog in de basisschool leeftijd. Het is een hechte groep van 7 meiden, die regelmatig barsten van de energie.

Sonja vond het heel prettig om samen te werken met haar collega, op zo'n bijzondere plek. De meiden raakten spelenderwijs betrokken bij Doopsgezind Haarlem. Zo vinden ze het geweldig om verstoppertje te spelen in de kerk en is het hoogtepunt van het jaar slapen in de kerk. Er wordt veel geknutseld. Dingen waar ze zelf mee komen of bij voorbeeld palmpaas-stokken met lampjes erin. Die waren zo mooi dat de meiden ze bijna niet uit handen konden geven.

Dit jaar werkt Sonja nog mee aan de kerstviering. Ze blijft betrokken bij de organisatie van evenementen waarmee Doopsgezind Haarlem zich op de kaart kan zetten, zoals op 23 oktober de Museumnacht Kids Haarlem en op 7 november de Urban Trail. De Pré-Snelers worden gestimuleerd zich samen met hun ouders in te schrijven. Hopelijk kan er ook weer een Lego festival georganiseerd worden, met een middag waarbij kinderen met een beperking opgehaald worden om lekker mee te doen. ●

museumnachtkids.nl/haarlem
haarlemurbantrail.nl

Daniel gelooft in samenwerken, hij wil beginnen met een Colombiaans food festival

Daniel Serrano-Bernal
& Sonja Meijer

thuis tips

troost & moed

Toen de walvissen kwamen is een mooi, ingetogen en poëtisch prentenboek over verlies en vriendschap, voor iedereen vanaf 6 jaar. Voor kinderen en volwassenen een verhaal dat troost geeft en moed om verder te gaan na een klein of groot verlies.

De vertelster is een meisje dat onverwacht door haar vader naar haar opa op Kraaieneiland wordt gebracht, omdat haar moeder ernstig ziek is. Op het eiland brengt ze veel tijd door met Kai, die een jaar ouder is en overdag naar school moet. Ze voelt zich vaak lichter als ze bij hem is. De stranding van vier baleinwalvissen maakt diepe indruk.

Phebe Rasch, *Toen de walvissen kwamen*, illustraties Margriet van den Berg, uitgeverij Clavis, 2021, € 15,95
Jet van Vrede

scheurkalender

Met de *Gutmensch Scheurkalender* willen de makers het maatschappelijke debat over asiel, migratie, vluchtelingen en extreem rechts een beetje bijsturen. De fatsoenlijke kant op. De *Gutmensch Scheurkalender* editie 2022 is nu uit. Voor Nederlanders en Vlamingen die het niet altijd zeker

weten: 'deugen asielzoekers, of is het beter voor Europa's veiligheid om ze te laten verdrinken op de Middellandse Zee?'

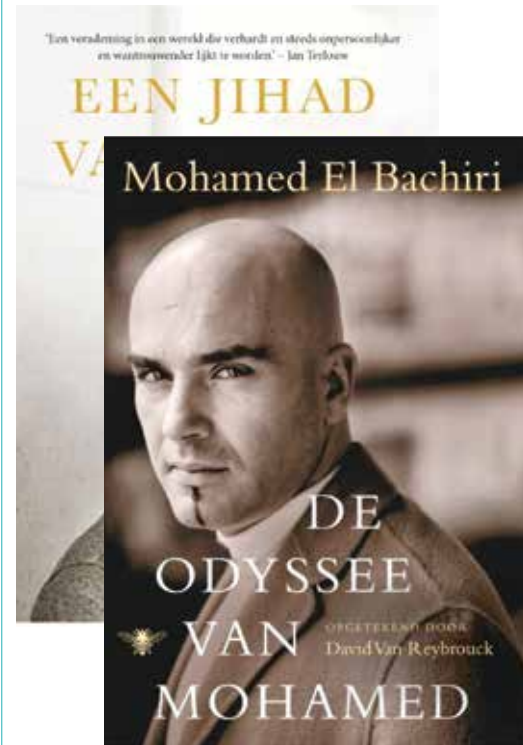
De scheurkalender biedt advies, houvast, argumenten, achtergronden en grappen van journalisten, schrijvers, cabaretiers, cartoonisten en fotografen, zodat gebruikers het debat over asiel, migratie en verrechtsing elke dag weer fris aankunnen. Ik geniet er dagelijks van. Ook van de tekeningen van Saskia Pfaeltzer, eigenzinnige vormgeving van Saskia Kunst en eindredactie Linda Polman. Leuk cadeautje voor jezelf of voor kerst of Sinterklaas. Hoe meer je er bestelt, hoe goedkoper het is! Bestellen bij je eigen boekenwinkel! Ik geniet elke dag van de editie 2021. Zoals het hoort: op de wc.

Gutmensch Scheurkalender 2022,
€ 16,99
Willemien Ruygrok

wijsheid & liefde

Een Jihad van liefde en *De Odyssee van Mohammed* zijn het relaas van Mohamed El Bachiri. Mohamed is een Marokkaanse Belg, moslim, Molenbekaar en metrobestuurder. Hij is ook de man van Loubna Lafquiri, zijn grote liefde en moeder van zijn

kinderen, die op 22 maart 2016 bij de aanslagen in Brussel om het leven is gekomen.

In *Een Jihad van Liefde* praat hij over zijn jeugd in Molenbeek, de liefde voor zijn vrouw en zijn leven na de aanslagen: 'In de beproevingen die ik moet doorstaan voel ik me meer 'jihadist' dan de grootste strijder. Ik ben een jihadist van de liefde. Vraag me niet om te haten, nog liever zou ik sterven!' Het is een eerbetoon aan zijn vrouw en een humanistische boodschap van liefde en medemenselijkheid.

Drie jaar na de aanslagen praat hij in *De Odyssee van Mohammed* ook over zijn visie op verbodering als basis voor de toekomst. Daarbij is hij even kritisch over witte onverdraagzaamheid als over islamitische kwezelarij. Eigenhandig schetst hij de contouren van een moderne, open samenleving waarin verschil mag bestaan en menselijkheid prevaleert. Vanuit zijn eigen, bodemloze verdriet geeft hij een indrukwekkende getuigenis vol wijsheid en liefde. Zijn taal is eenvoudig, zijn boodschap groots. ●
Jet van Vrede

Mohamed El Bachiri (opgetekend door David van Reybrouck), *Een Jihad van liefde*, 2017 & *De Odyssee van Mohammed*, 2019, uitgeverij De Bezige Bij, € 9,99